

**ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДПС)**

Львівська пл. 8, м. Київ, 04053, тел.: (044) 272-62-55
E-mail: post@tax.gov.ua, сайт: www.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 43005393

від 13.03.2025 р. № 235/2/99-00-24-01-03-02 На № _____ від _____ 20__ р.

Комітет Верховної Ради України з
питань фінансів, податкової та митної
політики

Міністерство фінансів України
(код ЄДРПОУ 00013480)

Державна податкова служба України розглянула лист Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики від 21.02.2025 № 04-32/10-2025/43141 (вх. ДПС № 164/2 від 24.02.2025), який надійшов до ДПС безпосередньо, а також надісланий листом Міністерства фінансів України від 26.02.2025 № 11220-04-62/5986 (вх. ДПС № 317/4 від 26.02.2025), та надає в межах компетенції відповіді на запитання платників податків щодо застосування окремих норм податкового законодавства України згідно з додатком.

Додаток: на 12 арк. в 1 прим.

В. о. заступника Голови

Сергій ЛИСЕЮК

Олександр Ковальчук 284 18 20

К
Державна податкова служба України
235/2/99-00-24-01-03-02 від 13.03.2025

Щодо ситуації: Була написана заява на податкову відпустку, єдиний податок було списано, військовий збір - ні, Хмельницька ДПС доповіла, що відсутня можливість в систему завести заяву на списання, відповідно не можуть списати.

Питання: Чи доступна така технічна можливість для регіональних ДПС?

Відповідь на питання:

Згідно з пп. 295.1 та 295.2 ст. 295 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) платники єдиного податку першої і другої груп сплачують єдиний податок та військовий збір шляхом здійснення авансового внеску не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця.

Нарахування авансових внесків по єдиному податку для платників єдиного податку першої і другої груп здійснюється контролюючими органами на підставі заяви такого платника єдиного податку щодо розміру обраної ставки єдиного податку, заяви щодо періоду щорічної відпустки та/або заяви щодо терміну тимчасової втрати працездатності.

Відповідно до п. 295.5 ст. 295 Кодексу та п.п. 1.13 п. 16 прим. 1 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Кодексу платники єдиного податку першої і другої груп, які не використовують працю найманих осіб, звільняються від сплати єдиного податку та військового збору протягом одного календарного місяця на рік на час відпустки, а також за період хвороби, підтвердженої витягом з Електронного реєстру листків непрацездатності (далі – ЕРЛН), якщо вона триває 30 і більше календарних днів.

Згідно з п.п. 298.3.2 п. 298.3 ст. 298 Кодексу інформація про період щорічної відпустки і терміни тимчасової втрати працездатності з обов'язковим доданням витягу з ЕРЛН подається за заявою у довільній формі.

Тобто платники єдиного податку першої та другої груп, які не використовують працю найманих осіб, звільняються від сплати єдиного податку та військового збору протягом одного календарного місяця на рік на час відпустки, а також за період хвороби, підтвердженої витягом з ЕРЛН, якщо вона триває 30 і більше календарних днів.

Таким чином, у разі невідповідності нарахувань військового збору в інтегрованій картці платника єдиного податку першої або другої групи у зв'язку з використанням відпустки фізична особа – підприємець має звернутись до контролюючого органу за основним місцем обліку.

Щодо ситуації: Оприлюднені нові форми декларацій платника єдиного податку.

Питання: Що необхідно робити платникам єдиного податку 4 групи, чи будуть вони зобов'язані прездавати декларацію по новій формі та чи не будуть позбавлені цього статусу, якщо не прездати декларацію по новій формі до 20 лютого?

Відповідь на питання:

На дату подання звернення від 21.02.2024 платники єдиного податку четвертої групи враховують норми п. 74 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України (далі – Кодекс) щодо граничної суми мінімального податкового зобов'язання (далі – МПЗ), яка з 2024 року не може становити менше 700 гривень з 1 гектара, а для земельних ділянок, у площі яких частка ріллі становить не менше 50 відсотків – 1400 гривень з 1 гектара (крім земельних ділянок, земельних часток (паїв), що розташовані на територіях можливих бойових дій, які включені до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією) в чинній декларації платника єдиного податку четвертої групи в графі 9 та 10 розділу I додатка 3 «Розрахунок загального мінімального податкового зобов'язання за податковий (звітний) рік» (далі – Додаток 3).

Відповідно до п. 46.6 ст. 46 Кодексу, якщо в результаті запровадження нового податку або зміни правил оподаткування змінюються форми податкової звітності, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, який затвердив такі форми, зобов'язаний оприлюднити нові форми звітності.

До визначення нових форм декларацій (розрахунків), які набирають чинності для складання звітності за податковий період, що настає за податковим періодом, у якому відбулося їх оприлюднення, є чинними форми декларацій (розрахунків), чинні до такого визначення.

Наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2025 року № 57 «Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 19 червня 2015 року № 578» (зарєєстрованим в Міністерстві юстиції України від 14 лютого 2025 року № 232/43638) (далі – Наказ № 57) внесені зміни до форм податкових декларацій платника єдиного податку (оприлюднено на сайті Міністерства фінансів України <https://mof.gov.ua> у розділі «Головна/ Законодавство/ Постанови та Накази/ Накази Міністерства фінансів України у 2025 р.» та опубліковано 20.02.2025 в Офіційному віснику України № 014).

Відповідно до Наказу № 57 податкові декларації, зокрема, платника єдиного податку четвертої групи (далі – Декларація) за формами, затвердженими наказом Міністерства фінансів України від 19 червня 2015 року № 578 «Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку» (у редакції Наказу № 57), подаються за звітні (податкові) періоди з 2025 року.

Тобто, вперше подають податкову звітність за новою формою, зокрема платники єдиного податку четвертої групи – фізичні особи – підприємці за 2025 рік з розрахунком єдиного податку на поточний 2026 рік.

До Декларації платники можуть подати доповнення з наданням відповідних пояснень розрахунку МПЗ з урахуванням положень п. 74 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Кодексу.

Після набрання чинності Наказу № 57 платники зможуть подати уточнюючу Декларацію за оновленою формою з відображенням у Додатку 3 за результатами діяльності за звітний період 2024 року деталізованих показників

розрахунку МПЗ з урахуванням положень п. 74 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Кодексу.

При цьому повідомляємо, що у разі самостійного виправлення платником податків з дотриманням порядку, вимог та обмежень, визначених ст. 50 Кодексу, помилок, що призвели до заниження податкового зобов'язання у звітних (податкових) періодах, які припадають на період воєнного стану, такі платники звільняються від нарахування та сплати штрафних санкцій, передбачених п. 50.1 ст. 50 Кодексу, та пені (п. 69.1 п.69 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Кодексу).

Щодо ситуації: Якщо ФОП 2 групи через несвоєчасну сплату податків анулювали єдиний податок з липня 2024. На 30.06.2024 отримав дохід 1150 тис. грн. Платнику про це було невідомо, тому він продовжував діяльність до кінця 2024 року.

Питання: Наразі він має на весь дохід липень-грудень 2024 нарахувати ПДВ, нарахувати штраф 25% за несвоєчасну сплату податку, і очікувати штраф за несвоєчасну реєстрацію податкових? Чи можливі інші рішення даної ситуації?

Відповідь на питання:

Відповідно до п. 180.1 ст. 180 ПКУ для цілей оподаткування платником податку на додану вартість є, зокрема, будь-яка особа, яка провадить або планує провадити господарську діяльність і реєструється за своїм добровільним рішенням як платник податку у порядку, визначеному ст. 183 розділу V ПКУ; будь-яка особа, яка зареєстрована або підлягає реєстрації як платник податку.

У разі якщо загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню згідно з цим розділом, у тому числі операцій з постачання товарів/послуг з використанням локальної або глобальної комп'ютерної мережі (зокрема, але не виключно шляхом встановлення спеціального застосунку або додатку на смартфонах, планшетах чи інших цифрових пристроях), нарахована (сплачена) такій особі протягом останніх 12 календарних місяців, сукупно перевищує 1000000 гривень (без урахування податку на додану вартість), така особа зобов'язана зареєструватися як платник податку у контролюючому органі за своїм місцезнаходженням (місцем проживання) з дотриманням вимог, передбачених статтею 183 цього Кодексу, крім особи, яка є платником єдиного податку першої – третьої групи (п. 181.1 ст. 180 ПКУ).

Порядок визначення податкових зобов'язань з ПДВ визначено розділом V ПКУ.

Зокрема, п. 187.1 ст. 187 ПКУ визначено, що датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

а) дата зарахування коштів від покупця/замовника на рахунок платника податку в банку/небанківському надавачу платіжних послуг як оплата товарів/послуг, що підлягають постачанню, а в разі постачання товарів/послуг, оплата яких здійснюється електронними грошима, – дата зарахування електронних грошей платнику податку як оплата товарів/послуг, що підлягають постачанню, на електронний гаманець, а в разі постачання товарів/послуг за готівку – дата оприбуткування коштів у касі платника податку, а в разі відсутності такої – дата інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку;

б) дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів – дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг – дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

Відповідно до п. 201.8 ст. 201 ПКУ право на нарахування податку та складання податкових накладних надається виключно особам, зареєстрованим як платники податку в порядку, передбаченому ст. 183 ПКУ.

Разом з тим будь-яка особа, яка підлягає обов'язковій реєстрації як платник податку, і у випадках та в порядку, передбачених ст. 183 ПКУ, не подала до контролюючого органу реєстраційну заяву, несе відповідальність за ненарахування або несплату цього податку на рівні зареєстрованого платника без права нарахування податкового кредиту та отримання бюджетного відшкодування (п. 183.10 ст. 180 ПКУ).

Щодо ситуації: Резидент в 2022 році отримав від нерезидента послуги за місцем постачання - Україна, склав та зареєстрував податкову накладну на ці послуги, поставив її в зобов'язання та в кредит. Послуги оплачені не були. Зараз будемо списувати кредиторську заборгованість перед нерезидентом по строку позовної давності (за договором - згідно законодавству нерезидента).

Питання: Чи вплине ця операція на податковий облік з ПДВ? чи треба нараховувати умовні зобов'язання з ПДВ?»

Відповідь на питання:

Податкові зобов'язання з ПДВ, нараховані платником податку при отриманні послуг від нерезидента відповідно до пункту 187.8 статті 187 Податкового кодексу України та включені до податкової декларації з ПДВ за відповідний звітний період, та податковий кредит, сформований на підставі зареєстрованої в Єдиному реєстрі податкових накладних податкової накладної, складеної таким платником за операцією з отримання послуг від нерезидента, не підлягають коригуванню при прийнятті рішення щодо прощення боргу за такі отримані послуги.

Така відповідь (позиція) оприлюднена на Загальнодоступному інформаційно-довідковому ресурсі Державної податкової служби України у рубриці «Запитання-Відповіді», покликання:

<https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=37848>

Щодо ситуації: Потрібно подати 20-ОПП на гараж.

Питання: Як вказати адресу гаража в 20-ОПП, просто вулиця і номер будинку гаражного кооперативу, номер самого гаража (гараж 123) ніде не зазначаємо бо такого поля просто немає (це ж номер квартири)?

Відповідь на питання:

Заява про об'єкти оподаткування або об'єкти, пов'язані з оподаткуванням або через які провадиться діяльність, за формою № 20-ОПП (далі – заява № 20-ОПП, об'єкт оподаткування), обов'язок та порядок подання якої встановлені пунктом 63.3 статті 63 Податкового кодексу України та розділом VIII Порядку обліку платників податків і зборів, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 № 1588, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 29.12.2011 за № 1562/20300, заповнюється із дотриманням Пам'ятки для заповнення розділу 3 Заяви про об'єкти оподаткування або об'єкти, пов'язані з оподаткуванням або через які провадиться діяльність (Додаток до заяви № 20-ОПП), що містить опис даних, які зазначаються у відповідних графах цієї заяви.

Дані щодо об'єктів оподаткування, що зазначаються у розділі 3 «Відомості про об'єкти оподаткування» заяви № 20-ОПП, заповнюються відповідно до даних правостановлювальних документів, які є першоджерелом даних щодо об'єктів оподаткування, і актуальні на дату подання цієї заяви.

У графі 7 заяви № 20-ОПП зазначається назва населеного пункту/району у місті, у графі 8 – тип вулиці (вулиця / бульвар / площа / проспект / провулок / проїзд / узвіз тощо), у графі 9 – назва вулиці, у графі 10 – номер будинку, у графі 11 – доповнення до номера будинку (у разі наявності), у графі 12 – корпус (у разі наявності), у графі 13 – номер квартири, гаражного боксу, машиномісця тощо.

При заповненні граф 7 – 9 заяви № 20-ОПП, що подається в електронній формі, у спливаючому вікні платник податків обирає необхідні дані з довідника, активуючи відповідне поле. Заповнення даних для граф 10 – 13 здійснюється вручну.

Під час заповнення даних у заяві № 20-ОПП про гаражний бокс, як про об'єкт оподаткування, пропонуємо у графі 13 розділу 3 «Відомості про об'єкти оподаткування» зазначити номер гаражного боксу (№ 123), оскільки він є самостійним об'єктом права на нерухоме майно у складі іншого об'єкта та має окремо присвоєну адресу.

Щодо ситуації: ФОП загальна система, відкрився 11.02.2025, закритися 20.02.2025, декларацію про дохід з дод.2 та дод.ЄСВ1 не приймає.

Питання: Як бути з подачею звітності.

Відповідь на питання:

Пунктом 177.11 ст. 177 Податкового кодексу України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI (далі – ПКУ), зокрема, визначено, що фізичні особи, стосовно яких проведено державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця за її рішенням, подають податкову декларацію за останній базовий податковий (звітний) період, в якій відображаються виключно доходи від проведення підприємницької діяльності, у строки, встановлені ПКУ для місячного податкового періоду.

У разі проведення державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця за її рішенням останнім базовим податковим (звітним) періодом є період з дня, наступного за днем закінчення попереднього базового податкового (звітного) періоду до останнього дня календарного місяця, в якому проведено державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності.

Відповідно до п.п. 49.18.1 п. 49.18 ст. 49 ПКУ податкові декларації, крім випадків, передбачених ПКУ, подаються за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює календарному місяцю (у тому числі в разі сплати місячних авансових внесків) – протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця.

Тобто, податкові декларації за лютий 2025 року подаються з 1 по 20 березня 2025 року.

Форма податкової декларації та Інструкція щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи (далі – Інструкція), затверджені наказом Міністерства фінансів України від 02.10.2015 № 859 «Про затвердження форми податкової декларації про майновий стан і доходи та Інструкції щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи» із змінами і доповненнями.

Відповідно до п. 1 розд. III Інструкції у розд. I «Загальні відомості» податкової декларації, у рядку 2 вказується арабськими цифрами звітний (податковий) період (календарний рік), а у разі виправлення самостійно виявлених помилок у раніше поданій декларації вказується також звітний (податковий) період, що уточнюється. Для декларації з типом «уточнююча» звітний (податковий) період та звітний (податковий) період, що уточнюється, заповнюються однаково.

Разом з тим фізичні особи, стосовно яких проведено державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця за її рішенням, або особи, які провадять незалежну професійну діяльність, або члени фермерського господарства, у разі зняття з обліку в контролюючому органі вказують у рядку 2.1 номер відповідного місяця арабською цифрою від 1 до 12 (п.п. 2 п. 1 розд. III Інструкції).

У рядку 8 позначкою «х» позначається одна з категорій платника, зокрема, категорія «особа, стосовно якої проведено реєстрацію припинення підприємницької або незалежної – професійної діяльності протягом звітного року» обирається, фізичною особою, яка перебувала на обліку як фізична особа – підприємець (крім осіб, які обирали спрощену систему оподаткування) та стосовно якої проведено державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця за її рішенням протягом звітного (податкового) року (п.п. 7 п. 1 розд. III Інструкції).

Щодо ситуації: Наказ про затвердження нових форм декларації по єдиному податку набрав чинності.

Питання: Коли можна очікувати на появу нових форм в кабінеті? Що робити тим хто закрався у січні-лютому і вже здав по старим формам?

Відповідь на питання:

Відповідно до п. 46.6 ст. 46 Кодексу, якщо в результаті запровадження нового податку або зміни правил оподаткування змінюються форми податкової звітності, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, який затвердив такі форми, зобов'язаний оприлюднити нові форми звітності.

До визначення нових форм декларацій (розрахунків), які набирають чинності для складання звітності за податковий період, що настане за податковим періодом, у якому відбулося їх оприлюднення, є чинними форми декларацій (розрахунків), чинні до такого визначення.

Наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2025 року № 57 «Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 19 червня 2015 року № 578» (зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 14 лютого 2025 року № 232/43638) (далі – Наказ № 57) внесені зміни до форм податкових декларацій платника єдиного податку (оприлюднено на сайті Міністерства фінансів України <https://mof.gov.ua> у розділі «Головна/ Законодавство/ Постанови та Накази/ Накази Міністерства фінансів України у 2025 р.» та опубліковано 20.02.2025 в Офіційному віснику України № 014).

Наказом № 57 до податкових декларацій платника єдиного податку внесені зміни в частині визначення платниками єдиного податку:

сум нарахованого військового збору (п.п. 1.1 п. 16 прим. 1 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Кодексу);

розміру коефіцієнта та граничної суми мінімального податкового зобов'язання (далі – МПЗ) (п. 67 прим. 1 та п. 74 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Кодексу).

В додатку «Розрахунок загального мінімального податкового зобов'язання за податковий (звітний) рік» до податкових декларацій платника єдиного податку при визначенні МПЗ враховані:

положення п. 74 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Кодексу, які

діють з 01.12.2024, а саме, сума МПЗ, визначена відповідно до п.п. 38 прим. 1.1.1 і 38 прим. 1.1.2 ст. 38 прим. 1 Кодексу, не може становити менше 700 грн. з 1 гектара, а для земельних ділянок, у площі яких частка ріллі становить не менше 50 відс., – 1400 грн. з 1 гектара, крім земельних ділянок, земельних часток (паїв), що розташовані на територіях можливих бойових дій, які включені до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією;

положення п. 67 прим. 1 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, яким визначено, що що при визначенні МПЗ за 2025 рік та наступні роки, закінчуючи роком, у якому буде припинено або скасовано воєнний стан, введений Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, коефіцієнт «К», визначений у п.п. 38 прим. 1.1.1 і 38 прим. 1.1.2 ст. 38 прим. 1 Кодексу, застосовується зі значенням 0,057.

Відповідно до Наказу № 57 податкові декларації, зокрема, платника єдиного податку – фізичної особи – підприємця та платника єдиного податку четвертої групи за формами, затвердженими наказом Міністерства фінансів України від 19 червня 2015 року № 578 «Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку» (у редакції Наказу № 57), подаються за звітні (податкові) періоди з 2025 року.

Звертаємо увагу, що згідно з п.п. 16 прим. 1.1.1 п. 16 прим. 1 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Кодексу встановлено, що платниками військового збору є, зокрема, фізичні особи – підприємці – платники єдиного податку першої, другої та четвертої групи та платники єдиного податку третьої групи, крім електронних резидентів (е-резидентів) з 01 січня 2025 року по 31 грудня року, у якому буде припинено або скасовано воєнний стан, введений Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ».

Тобто, вперше подають податкову звітність за новою формою платники єдиного податку – фізичні особи – підприємці:

першої – другої груп – за 2025 рік;

третьої групи – за I квартал 2025 року;

четвертої групи – за 2025 рік з розрахунком єдиного податку на поточний 2026 рік.

До податкової звітності платники можуть подати доповнення з наданням відповідних пояснень розрахунку МПЗ з урахуванням положень п. 74 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Кодексу.

Після набрання чинності Наказу № 57 платники зможуть подати уточнюючу Декларацію за оновленою формою з відображенням у додатку «Розрахунок загального мінімального податкового зобов'язання за податковий (звітний) рік» за результатами діяльності за звітний період 2024 року деталізованих показників розрахунку МПЗ з урахуванням положень п. 74

підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Кодексу та визначенням податкових зобов'язань по військовому збору у відповідному розділі податкової декларації платника єдиного податку за звітні (податкові) періоди 2025 року.

При цьому повідомляємо, що у разі самостійного виправлення платником податків з дотриманням порядку, вимог та обмежень, визначених ст. 50 Кодексу, помилок, що призвели до заниження податкового зобов'язання у звітних (податкових) періодах, які припадають на період воєнного стану, такі платники звільняються від нарахування та сплати штрафних санкцій, передбачених п. 50.1 ст. 50 Кодексу, та пені (п. 69.1 п.69 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Кодексу).

Електронний кабінет платника податків забезпечує можливість реалізації прав і обов'язків платниками податків, у тому числі можливість подання звітності за формами, затвердженими в порядку, визначеному положеннями пункту 46.5 статті 46 Кодексу та чинними на час їх подання.

Щодо ситуації: З 03.01.2025 діє нова форма ТТН. Вона є обов'язковою. Виникають питання щодо заповнення ТТН на продукцію насипом: вантажовідправник-продавець 1, автомобіль вантажовідправника.

Питання: 1. Скільки повинно бути ТТН, якщо у вантажівку зерно довантажуються на шляху до порту (довантаження зерна із різних місць, але зерно вже є власністю вантажовідправника-продавця 1, вага зерна відома лише на момент навантаження в автомобіль).

2. Скільки повинно бути ТТН?

3. Хто складає ТТН на довантажене зерно?

4. Як визначати «масу брутто»?

5. Як у відомостях про вантаж визначати «масу брутто»?

6. Як порт буде приймати такі ТТН? Окремо вішати зерно за кожним навантаженням неможливо.

Відповідь на питання:

Наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 14.11.2024 № 1332 (який набрав чинності з 03.01.2025) внесено зміни до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Міністерства транспорту України від 14.10.1997 № 363 (далі – Наказ № 363) та, зокрема викладено в новій редакції додаток 7, який являє собою форму товарно-транспортної накладної.

Статтею 1 Закону України від 05 квітня 2001 року № 2344-III «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344), з урахуванням змін, внесених Законом України від 10 жовтня 2024 року № 4017-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру»», визначено, що товарно-транспортна накладна – це єдиний для всіх учасників транспортного процесу (крім фізичних осіб, які здійснюють перевезення вантажу за рахунок власних коштів та для власних потреб) документ, призначений для обліку товарно-матеріальних цінностей на

шляху їх переміщення, розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи, що може використовуватися для списання товарно-матеріальних цінностей, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, який складається у паперовій та/або електронній формі та містить обов'язкові реквізити, передбачені цим Законом та правилами перевезень вантажів автомобільним транспортом.

Крім того, Законом № 2344, зокрема частиною другою статті 48, передбачено, що при оформленні товарно-транспортної накладної вантажовідправник зазначає такі обов'язкові реквізити:

дата і місце складання;

вантажовідправник (повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові), код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер, реєстраційний номер облікової картки платника податків чи серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті);

автомобільний перевізник (повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові), код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті), прізвище, ім'я, по батькові водія та номер його посвідчення;

вантажоодержувач (повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові), код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер, реєстраційний номер облікової картки платника податків чи серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті);

транспортний засіб (марка, модель, тип, реєстраційний номер автомобіля, причепа/напівпричепа), його параметри із зазначенням довжини, ширини, висоти, загальної ваги, у тому числі з вантажем, та маси брутто;

пункти завантаження і розвантаження.

Згідно з Правилами перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затвердженими Наказом № 363, товарно-транспортна накладна є основним документом на перевезення вантажів, форму якої наведено в додатку 7 до Наказу № 363.

Вантажовідправник – фізична особа, фізична особа-підприємець або юридична особа, яка надає перевізнику вантаж для перевезення та вносить відповідні відомості до товарно-транспортної накладної або іншого визначеного законодавством документа на вантаж.

Товарно-транспортна накладна – єдиний для всіх учасників транспортного процесу (крім фізичних осіб, які здійснюють перевезення вантажу за рахунок

власних коштів та для власних потреб) документ, призначений для обліку товарно-матеріальних цінностей на шляху їх переміщення, розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи, що може використовуватися для списання товарно-матеріальних цінностей, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, який складається у паперовій та/або електронній формі та містить обов'язкові реквізити, передбачені Законом № 2344 та Наказом № 363.

Відповідно до пункту 11.1 глави одинадцятої Наказу № 363 основним документом на перевезення вантажів є товарно-транспортна накладна, яка містить всі обов'язкові реквізити, визначені Законом № 2344, форму якої наведено в додатку 7 до Наказу № 363.

У разі необхідності форма товарно-транспортної накладної може бути доповнена іншими реквізитами, з урахуванням особливостей перевезень, зокрема умов та/або виду вантажу.

Сторони можуть внести до товарно-транспортної накладної будь-яку іншу інформацію, яку вони вважають необхідною.

Відповідно до пункту 11.3 глави одинадцятої Наказу № 363 товарно-транспортну накладну на перевезення вантажів автомобільним транспортом виписує Замовник (вантажовідправник) у трьох примірниках.

Замовник (вантажовідправник) засвідчує всі примірники товарно-транспортної накладної підписом.

Після прийняття вантажу згідно з товарно-транспортною накладною водій (експедитор) підписує всі її примірники (пункт 11.4 глави одинадцятої Наказу № 363).

Пунктом 11.5 глави одинадцятої Наказу № 363 визначено, що у разі використання товарно-транспортної накладної у паперовій формі перший примірник товарно-транспортної накладної залишається у Замовника (вантажовідправника), другий – водій (експедитор) передає вантажоодержувачу, третій примірник, засвідчений підписом вантажоодержувача, передається Перевізнику.

Отже, товарно-транспортна накладна це первинний документ, що містить інформацію про перевезення вантажу, обсяги такого перевезення та відповідальних осіб за його здійснення та використовується як єдиний для внутрішніх (у межах України) перевезень.

Статтею 48 Закону № 2344 передбачено, що при оформленні товарно-транспортної накладної вантажовідправник, зокрема зазначає обов'язкові реквізити транспортного засобу (марка, модель, тип, реєстраційний номер автомобіля, причепа/напівпричепа), його параметри із зазначенням довжини, ширини, висоти, загальної ваги, у тому числі з вантажем, та маси брутто.

Слід зазначити, що статтею 5 Закону України від 05 червня 2014 року № 1314-VII «Про метрологію та метрологічну діяльність» визначено, що в Україні застосовуються одиниці вимірювання Міжнародної системи одиниць (SI), прийнятої Генеральною конференцією з мір та ваг і рекомендованої Міжнародною організацією законодавчої метрології. Зокрема, основною одиницею SI як одиниці маси є кілограм (позначення одиниці: українське --- кг, міжнародне – kg).

Вага автомобіля брутто – це вага усього транспортного засобу (составу) та всього вантажу, як результат зважування після навантаження.

Правила здачі вантажів визначено главою 13 Наказу № 363.

Зокрема, пунктом 13.1 Наказу № 363 визначено, що Перевізник здає вантажі у пункті призначення вантажоодержувачу згідно з товарно-транспортною накладною.

Пунктом 13.2 Наказу № 363 передбачено, що здача вантажів вантажоодержувачу у пункті призначення по масі і кількості місць провадиться у порядку і способом, за якими вантажі були прийняті від вантажовідправника (зважуванням на вагах, обмірюванням, підрахунком місць та ін.).